

УДК 378:02.047.22 (043.5)

*Ольга Молчанюк,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри природних дисциплін
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ В ПРОЦЕСІ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Статтю присвячено проблемі виховання ціннісного ставлення у майбутніх вчителів і психолого-педагогічних умов, які визначають успішність виховання у майбутніх фахівців ціннісного ставлення до природи в процесі проектної діяльності. Доведено, що облік певних психолого-педагогічних умов в освітньому процесі установи вищої освіти сприяють ефективному вихованню в майбутніх фахівців ціннісного ставлення до природи.

Ключові слова: ціннісне ставлення до природи, психолого-педагогічні умови, проектна діяльність, екологізація освіти.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими й практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку освіти виникає гостра необхідність «гармонізації особистісних і соціальних інтересів», у забезпеченні комплексу умов для ефективного формування цілісної, творчої, соціально активної, духовно багатой особистості майбутнього фахівця-педагога. Важливим засобом забезпечення такого цілісного, культуротворчого розвитку особистості молодого фахівця може й повинне стати професійне виховання майбутнього фахівця у культурно-виховному середовищі закладу вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор.

У психолого-педагогічній літературі зміст поняття «середовище» розглядають сучасні науковці С. Сергєєв, В. Ясвін, К. Ясперс; «освітньо-

виховне середовище» досліджують Є. Бондаревська, Л. Буєва, Б. Бім-Бад, В. Веснін, А. Лукіна, Ю. Мануйлов, Г. Пономарьова, І. Якіманська; «освітнє середовище» як носій найважливіших комплексних чинників, що визначають суть процесу формування особистості, висвітлено в роботах В. Бочарової, Л. Буєвої, В. Гурова, І. Кона, О. Коберника, В. Караковського, І. Кулешової, Л. Новікова, А. Мудрика, А. Петровського, Я. Рубіної, В. Семенова, Г. Шевченко; сутність поняття «навчально-терапевтичне середовище» розглядає Г. Любимова; культурно-виховне середовище досліджує М. Роганова, Є. Бондаревська та інші.

Метою статті є визначення психолого-педагогічних умов виховання у майбутніх фахівців ціннісного ставлення до природи у процесі проектної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Основними напрямками виховної роботи у вищому закладі освіти є [6, с. 123]: формування наукового світогляду; громадянське та патріотичне виховання; правове виховання; моральне виховання; художньо-естетичне, трудове, фізичне виховання; екологічне виховання; професійне виховання, які реалізуються в навчальних закладах у процесі навчання та позааудиторної діяльності студента, «виховання переконаності, професійної спрямованості, розвитку необхідних соціалізувальних ознак і якостей; удосконалення особистісних ціннісних якостей, набуття досвіду; виховання обов'язку і відповідальності за визначення майбутньої соціальної ролі; зростання особистісних критеріїв у сфері освітньо-виховної діяльності; самовиховання студентства у формуванні рис, якостей, досвіду, необхідних соціалізувальних ознак і якостей; удосконалення особистісних ціннісних якостей, набуття досвіду; виховання обов'язку і відповідальності за визначення майбутньої соціальної ролі; зростання особистісних критеріїв у сфері освітньо-виховної діяльності; самовиховання студентства у формуванні рис, якостей, досвіду, необхідних

для майбутнього соціального буття; формування готовності до подальшої практичної соціальної діяльності.

Процес виховання ціннісного ставлення до природи у майбутніх учителів базується на наступних концепціях та положеннях:

1. Про єдність людини й природи, яке будується на діалектико-матеріалістичній основі. Під єдністю розуміють двобічний процес взаємовпливу щодо незалежних, але нерозривно пов'язаних між собою компонентів – «людини й природи».

2. Учення В. Вернадського про біосферу та його концепція про ноосферу, які орієнтують на взаємодію людини й природи на основі гуманізму. На думку самого автора, «людина живе в біосфері, від якої є невіддільною... Вона тільки її може безпосередньо досліджувати всіма своїми органами чуття. За межі біосфери вона може проникати тільки шляхом розуму, виходячи з фактів» [3].

3. Концепція сталого розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992), що орієнтує суспільство на побудову нової моделі цивілізації через коеволюцію людства й біосфери (Н. Моїсеєв, Ю. Одум). Коеволюція дозволяє усунути протиріччя у триаді екології, моральності й політики, як узгодження «стратегії природи» і «стратегії розуму».

4. Усвідомлення виховання екологічної культури як мети екологічної освіти. Ціннісне ставлення розглядається нами як передумова становлення екологічної культури особистості. Тому, орієнтуючи студентів на ціннісне ставлення до світу природи, ми прискорюємо процес формування екологічної культури.

Слід зазначити, що виховання екологічної культури особистості відбувається в процесі набуття студентом відповідних знань, у результаті чого у майбутнього вчителя формується науково-гуманістичний світогляд, що включає в себе важливі світоглядні ідеї, такі як, цілісність – єдність і системна будова природи; різноманіття цінностей природи; єдність людини й природи; гуманність особистості; розуміння екологічних взаємозв'язків, що

забезпечують цілісність живих систем і стійкість життя; розуміння значення цілісності природи на кожному з її рівнів; комплексного, міждисциплінарного характеру екологічних проблем; розуміння концепції сталого розвитку людини як умови коєволюції суспільства й природи.

Важливою закономірністю педагогічного процесу, яку необхідно враховувати викладачам закладів вищої освіти, є постійна необхідність створення умов для успішного переведення зовнішніх впливів у внутрішню позицію студентів [1].

Отже, для забезпечення ефективності виховання у майбутніх фахівців ціннісного ставлення до природи у процесі проектної діяльності, важливо забезпечити реалізацію певних психолого-педагогічних умов у культурно-виховному середовищі закладу вищої освіти.

З огляду на це, до психолого-педагогічних умов виховання ціннісного ставлення до природи майбутніх фахівців, метою яких є підвищення рівня ціннісного ставлення студентів до природи, ми відносимо: 1) конструювання у закладі вищої освіти педагогічно доцільного екологічно розвиваючого середовища, що дозволяє студентам самостійно здобувати й застосовувати в діяльності досвід ціннісного ставлення до природи; 2) виховання ціннісного ставлення до природи у процесі проектної діяльності здійснює педагог високого рівня екологічної культури та екологічної свідомості; 3) наповнення та збагачення освітнього простору вишу змістом екологічної освіти, що містить знання про єдність природи й суспільства, про цінності природи, екологічні взаємозв'язки, що забезпечують цілісність живих систем і стійкість життя.

Розглянемо вищеназвані умови більш детально.

Першою важливою психолого-педагогічною умовою виховання ціннісного ставлення до природи майбутніх учителів є *створення екологічно розвиваючого середовища*. Розвивальне середовище в сучасній науковій літературі визначається, з одного боку, як комплекс умов, сприятливий для соціалізації, як носій особливої системної якості [8, с. 118], як освітній

простір, що забезпечує максимальне розкриття особистості, що надає оптимальні умови для її розвитку [9, с. 14 – 22]. З іншого боку, як система, що реалізує освітній процес як цілісне, безперервне, комплексне, інтегруюче знання з окремих галузей науки в єдине, цілісне, системне знання про світ і що формує навички практичної реалізації набутих знань [9, с. 135–148].

Ключове слово у розумінні поняття «розвивальне середовище» у контексті педагогічних досліджень – «розвиток», яке означає зміни будь-якої системи, що супроводжуються закріпленням і накопиченням попередніх її станів, у зв'язку з чим виникає певна заданість, зумовленість напрямку наступних змін відносно попередніх [5, с. 20].

Сучасні дослідники (Т. Маркова, М. Тализіна, В. Левін) підкреслюють не лише роль розвиваючого середовища, але й роблять акцент на екологізації розвиваючого середовища як умови й засобу розвитку еколого-естетичного, пізнавального, морального, ціннісного й діяльнісного ставлення до природи. Екологічно розвиваюче середовище являє собою сукупність конкретних об'єктів природи, які оточують людину й перебувають під її опікою.

Ідея розвивального середовища в аспекті проблеми дослідження – це випереджальний розвиток мислення, що забезпечує готовність особистості самостійно використовувати свій творчий потенціал. Так, майбутні вчителі не тільки опановують знання, навички та вміння, але навчаються, насамперед, способам їх самостійного осягнення, у них виробляється творче ставлення до діяльності, критичне мислення, увага, пам'ять, воля, формуються цінності.

Розвивальним екологічним середовищем вважаємо, певним чином спроектовану систему умов у педагогічному закладі вищої освіти, що забезпечує здатність усіх суб'єктів освітньої взаємодії до реалізації механізму самоосвіти, саморозвитку, самоорганізації та самореалізації на основі особистісного потенціалу та можливостей середовища.

Важливе значення має проектування, яке в аспекті створення розвиваючого екологічного середовища визначається як особливий тип

інтелектуальної діяльності особистості, відмінною особливістю якої є перспективна орієнтація та практична спрямованість. У процесі проектної діяльності формується характер екологічних установок відносно об'єктів природи й світу природи в цілому, студента можна спрямувати у бік розвитку етичного ставлення до природи. Однак, прагматична установка, яка є вагомою, утрудняє процес виховання ціннісного ставлення до природи й вимагає застосування певних технологій.

Домінуючий прагматичний тип взаємодії із природними об'єктами визначений у значній мірі специфікою професійної діяльності, при якій емоції й пізнавальний інтерес відходять на другий план після професійних цінностей, функцій і завдань.

Здійснюючи проектну діяльність слід визначити протиріччя, що об'єктивно існують у даному процесі, які слід враховувати надалі розглядаючи проблему дослідження:

- слабкий пізнавальний інтерес до природи, багатоваріантність екологічних установок і необхідність чіткого самовизначення;
- специфіка взаємодії із природою в процесі проектної діяльності й індивідуально-особистісні особливості ставлення до природи у майбутніх учителів;
- перевага прагматичної мотивації взаємодії із природою, необхідність виховання ціннісного ставлення до природи в професійній підготовці;
- низький рівень натуралістичної, пізнавальної, охоронної, проектної діяльності;
- пріоритет цінностей особистісних, соціальних і професійних над цінностями, пов'язаними із світом природи й природними об'єктами.

Другою умовою виховання ціннісного ставлення до природи є – виховання ціннісного ставлення до природи у процесі проектної діяльності здійснює педагог високого рівня екологічної культури та екологічної свідомості.

Поняття «екологічна культура» синтезує в собі досягнення людської цивілізації з питань гармонізації стосунків суспільства з природою, яка коригує наукове пізнання і стиль мислення, впливає на становлення основних світоглядних орієнтацій і переконань, охоплює всі сфери діяльності людини, надаючи їм певної ціннісної спрямованості та духовно збагачуючи її. Основною рисою екологічної культури особистості є вміння прогнозувати віддалені наслідки втручання людини в природні взаємозв'язки, здатність діяти в природі відповідно до її законів [4, с. 21].

Педагог, що здійснює процес виховання в студентів ціннісного ставлення до природи, сам, насамперед, має бути «екологічною людиною», тобто у нього має бути сформована екологічна культура на високому рівні, яка відбиває всі сторони особистості – його свідомість і світогляд, цілі й прагнення, ідеали й потреби, знання й уміння тощо. Екологічно сформований педагог розуміє цілі екологічної освіти, усвідомлює екологічні проблеми, аналізує причини їх виникнення; має великі наукові, теоретичні й екологічні знання про систему «природа – суспільство», «людина – цінності» та їх універсальність, унікальність й самоцінність природи. Він має ціннісний досвід взаємодії із природою й людьми, володіє системою вмінь організації процесу екологічної освіти щодо передачі власного досвіду. Йому властиве почуття особистої відповідальності, яка проявляється в активній екологічній діяльності щодо відновлення порушених взаємозв'язків у світі природи, її захисту й збереженню.

Особистісна відповідальність, ставлення, активна екологічна діяльність характеризують ступінь інтересу, силу емоцій, бажань, тому виявляються у поведінці, діях, переживаннях суб'єктів і виступають рушійною силою особистості. Виникнувши з системи конкретних взаємовідносин людей, внутрішні ставлення особистості перетворюються у певні вольові якості, уподобання, смаки, моральні звички, у певний стиль внутрішнього життя людини.

Формування світогляду забезпечується безперервним характером навчання та виховання, формуванням в студентів цілісної наукової картини світу через систематизацію та узагальнення знань про природу, про відношення людини та природи, людини та суспільства на основі розкриття головних ідей науки. Розгляд еволюції світу, еволюції розуміння людиною свого місця у Всесвіті в цілісній системі виховання моральної культури майбутньої особистості є одним із засобів формування наукового і, разом з цим, гуманістичного світогляду [5, с. 25]. Гуманістична спрямованість освіти базується на наукових засадах, формується на досвіді вітчизняного та зарубіжного розвитку науки, освіти, виховання, на знаннях, доведених теорією та перевірених практикою і має проникнути в процес навчання на всіх рівнях вищої школі. З огляду на це, сучасний педагог має бути не тільки «екологічною людиною», але й творчою, адже саме творчість може стати дієвим шляхом всебічного розвитку та самовдосконалення майбутнього вчителя.

Отже, творчість педагога, високий рівень його екологічної культури, що ґрунтується на ціннісному підході, спрямовується на поєднання раціонального й емоційного начал у взаємовідносинах людини з природою на базі принципів добра й краси, розуму й свідомості, наукових знань і необхідності дотримання екологічного права. Як показує практика, у такого педагога в процесі діяльності залучається емоційно-чуттєва сфера особистості, виявляються мотиви, ставлення, почуття, духовність внаслідок чого посилюється пізнавальний інтерес в учасників освітнього процесу до проблем довкілля і поглиблюється ціннісне сприйняття його.

Ефективність творчої діяльності студентів щодо виховання ціннісного ставлення до природи залежить від творчого та дослідницького потенціалу викладача, який її організовує, від реалізації принципу співтворчості викладача і студента.

Професійно-особистісний розвиток, творчий саморозвиток студентів є одним із найважливіших завдань у процесі виховання ціннісного ставлення

до природи, яке вирішується за допомогою проектної діяльності, комплексу творчо розвиваючих заходів і умов, що сприяють самоорганізації, інтелектуальній і практично дієвій ініціативі та рефлексії.

На нашу думку, важливою умовою щодо виховання ціннісного ставлення до природи є наповнення та збагачення освітнього простору вищу змістом екологічної освіти, що містить знання про єдність природи й суспільства, про цінності природи, екологічні взаємозв'язки, що забезпечують цілісність живих систем і стійкість життя.

Вищезазначена умова передбачає екологічну свідомість особистості. Екологічна свідомість – це індивідуальна і колективна (суспільна) здатність усвідомлювати нерозривний зв'язок кожної окремої людини і всього людства загалом з цілісністю і відносною незмінністю природного середовища існування людини, усвідомлення необхідності використання цього розуміння у практичній діяльності, вміння і звичка діяти стосовно природи, не порушуючи зв'язок і колообіг природного середовища, сприяти їхньому поліпшенню для життя нинішнього і майбутніх поколінь людей [7].

Важливе значення у процесі формування екологічної свідомості та усвідомленості відіграють громадські організації, зокрема на території України, яких нараховується більше ніж 500. До вітчизняних екологічних організацій відносяться такі: «Усеукраїнська екологічна ліга», «Товариство охорони та вивчення птахів України», «Українська молодіжна екологічна ліга», «Українське товариство охорони природи», «Фонд рятування дітей України від Чорнобильської трагедії», «Обласна екологічна асоціація «Зелений Рух Донбасу», «Дитяче екологічне об'єднання «Пролісок». Вітчизняні екологічні організації, в свою чергу, розділяються на три форми діяльності із організаційної структури, сфери та методів діяльності в сучасних умовах: організації політико-лобістського характеру («Українське товариство охорони природи», «Українська екологічна асоціація «Зелений світ», Національний екологічний центр України тощо), ресурсні центри («Всеукраїнська екологічна ліга», «Громадська ініціатива», Центр

громадської дипломатії «Довкілля XXI» тощо) та організації місцевої дії («Фонд екологічної реконструкції», «Товариство охорони та вивчення птахів України», різноманітні обласні місцеві громадські рухи тощо) [2].

Відомо, що у вищих закладах освіти формування екологічної свідомості і поведінки особистості здійснюється на основі міжпредметного підходу, коли відповідна інформація включена до змісту різних навчальних предметів, насамперед, природничого циклу.

Слід зазначити, що сьогодні ми все ж таки наголошуємо на критичному стані екологічного виховання. Критичний стан екологічної освіти і виховання викликаний: багаторічним пануванням споживацького ставлення до природи; незнанням і руйнуванням народних традицій раціонального природокористування; недооцінкою екологічних знань у системі освіти; відсутністю необхідної законодавчої бази; недостатньою відповідальністю виконавчих структур; відсутністю контролю за виконанням прийнятих рішень; слабким матеріально-технічним та методичним забезпеченням навчально-виховного процесу; недосконалою системою навчання і перепідготовки кадрів; відсутністю державної підтримки діяльності громадських формувань, молодіжних організацій та інших структур, які займаються екологічною просвітою [10].

Отже, аналізуючи вищезазначене екологічна освіта, як цілісне культурологічне явище, що включає процеси навчання, виховання, розвитку особистості, повинна спрямовуватися на формування екологічної культури, як складової системи національного і громадського виховання, екологізацію навчальних дисциплін та програм підготовки, а також на професійну екологічну підготовку через базову екологічну освіту.

Говорити про екологізацію навчальних дисциплін та програм підготовки майбутніх учителів слід у тому випадку, якщо:

- цільові заняття, мають сприяти змушеному активному використанню наявних знань для розв'язку завдань взаємодії із природою в процесі

освітньої діяльності ще до початку вивчення відповідного матеріалу спеціальних і загальних дисциплін;

- здійснюється реалізація основних вимог моделювання ціннісного ставлення до природи в професійній діяльності;

- забезпечується високий рівень науковості цільових занять, що сприяє подальшому розумінню глибини взаємозв'язків процесів, результатів діяльності й відносин до природи;

- здійснюється високий рівень проблемності змісту занять, що обумовлює пізнавальну активність і дослідницьку позицію майбутнього учителя, поставленого перед необхідністю ухвалення рішення;

- широта змісту занять, що дозволяє виявити й порівняти особливості поведінки майбутніх учителів стосовно природи в повсякденному житті й у професійній діяльності, з метою самооцінки й самоаналізу;

- забезпечується випереджальний ріст складності, глибини й широти змісту занять стосовно досягнутого на даний момент рівня готовності до взаємодії із природою.

Перераховані аспекти обумовлені не тільки специфікою розв'язуваних завдань, але й особливостями структури освіти.

На нашу думку, та погляди авторів, які розглядають проблему виховання ціннісного ставлення до природи, сприятливою для формування екологічної свідомості та відповідно розуміння екологічних взаємозв'язків, що забезпечують цілісність живих систем і стійкість життя є позакласна і позааудиторна робота, оскільки вона виходить за межі навчальної програми, спрямована на розширення і доповнення знань, умінь, досвіду студентів.

До позитивних моментів позааудиторної роботи у вихованні ціннісного ставлення до природи можна віднести: посилення сприйняття природи як об'єкта краси, вивчення її за ступенем корисності; розширення спектра екологічних знань щодо питань взаємодії із природою; активізацію пізнавального інтересу до природи та її об'єктів у майбутніх учителів; переосмислення відносини до природи й прийняття природи та її об'єктів як

незаперечну цінність; розширення індивідуального екологічного простору особистості.

У результаті такої діяльності виражаються в єдності емоційний, пізнавальний, мотиваційний і вольовий аспекти.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, на основі урахування вищезазначених умов у студентів формуються інтелектуальні й практичні вміння в аспекті формування цінностей; розширюється мотиваційна сфера, що дозволяє їм стати суб'єктом екологічної діяльності у межах проблеми дослідження; здійснюється наступність і взаємозв'язок поетапної моделі, що забезпечує взаємодія суб'єктів освітнього процесу. Робота з проектування і створення культурно-виховного середовища закладу вищої освіти як системи умов духовного розвитку і саморозвитку студентів включає два стратегічні напрями – розвиток структур середовища, що дозволяють студентам реалізувати свій творчий потенціал, свою індивідуальність, і виховання активної позиції самого студента.

Список використаних джерел:

1. Алексюк А. М. Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 1998. 560 с. ISBN 966-06-0037-2.
2. Андрусевич А. Неурядові екологічні організації в Україні: проблеми становлення та розвитку URL: <http://www.ji.lviv.ua/n41texts/andrusevych.htm> (дата звернення: 18.07.2018).
3. Выготский Л.С. Психология искусства / предисл. А. Н. Леонтьева. Москва: Искусство, 1986. С. 92.
4. Гирусов Э. В., Ширкова И. Ю. Экология и культура. Москва: Знание, 1989. 64 с.
5. Крылова Н. Б. Культурология образования. Москва: Народное образование, 2000. 272 с.
6. Логвиновська Т. Вплив освітньо-виховного середовища вищого навчального закладу на виховання соціальної спрямованості молоді. *Наукові записки Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки*. Херсон. 2012. Вип. 131. С. 121–124.
7. Платонов Г. В. Диалектика взаимодействия общества и природы. Москва: Изд-во МГУ, 1989. 189 с.
8. Психология развивающейся личности / под ред. А. В. Петровского. Москва: Педагогика, 1987. 384 с.
9. Рейковский Я. Просоциальная деятельность и понятие собственного «Я». *Вестник МГУ. Серия Психология*. 1981. Вып. 1. С. 14–22.
10. Цит. за: Громадська оцінка екологічної політики в Україні. *Доповідь українських громадських екологічних організацій*. Київ. 2003. 139 с.
11. Харківська А. А. Управління інноваційним розвитком ВНЗ в

умовах формування загальноєвропейського простору вищої освіти. Теорія та методика управління освітою / ДВНЗ "Ун-т менедж. освіти" НАПН України. 2013. Вип. 13. URL : <http://tme.uomo.edu.ua/docs/13/10.pdf> (дата звернення :17.07.2018).

Ольга Молчанюк,
кандидат педагогических наук, доцент,
завідавач кафедри природной дисципліни
Комунального закладу «Харківська гуманітарно»
педагогічна академія »
Харківської обласної ради

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ У МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ В
ПРОЦЕСІ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Стаття посвячена проблеме воспитания ценностного отношения у будущих учителей и психолого-педагогическим условиям, которые определяют успешность воспитания у будущих специалистов ценностного отношения к природе в процессе проектной деятельности. Доказано, что учет определенных психолого-педагогических условий в образовательном процессе учреждения высшего образования способствуют эффективному воспитанию в будущих специалистов ценностного отношения к природе.

Ключевые слова: *ценностное отношение к природе, психолого-педагогические условия, проектная деятельность, экологизация образования.*

Olga Molchanyuk,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Natural Sciences Department
The communal mortgage "Harkivska humanity-
Pedagogical Academy "
Kharkov cloudy sake

**PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICHNY DIFFERENCE OF THE VIKHOVANNYA AT THE
MAYBUTNIKH VCHITELIV BIOOLOGNI TSINNISNOGNO STAVLENNY TO THE NATURE
IN THE PROCESS OF PROJECTNY**

The article deals with the issue of training values-based attitude to the nature of future teachers and psychological and pedagogical conditions determining training success of future specialists in grasping values-based attitude to the nature in project activities. In the article it is proved that the above-mentioned psychological and pedagogical conditions in the educational process of higher education institutions contribute to effective training of values-based attitude to the nature of future specialists.

Key words: *values-based attitude to the nature, psychological and pedagogical conditions, project activities, ecologization of education.*